

Long-term Impact of Living Liver Donation: A Self-Report of the Donation Experience

Dianne LaPointe Rudow, Samantha DeLair, Thomas Feeley, Sander Florman, James Guarrera, Milan Kinkhabwala, Mark Orloff, Lewis Teperman, Glyn Morgan

[Liver Transpl. 2019 May;25\(5\):724-733. doi: 10.1002/lt.25402. Epub 2019 Mar 26.](#)

Περίληψη άρθρου

Η έκβαση των ενηλίκων, ζώντων δωρητών ηπατικού μοσχεύματος (adult-to-adult living liver donors -LDs) βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε βραχυπρόθεσμα δεδομένα μονοκεντρικών μελετών. Ο σκοπός της μελέτης ήταν να καθορίσει το πώς η δωρεά ηπατικού μοσχεύματος από ζώντα δωρητή επιδρά στην αυτοαναφερόμενη ποιότητα ζωής (quality-of-life QOL) έως και 6 χρόνια μετά τη δωρεά, σε ένα δείγμα κατοίκων της πολιτείας της Νέας Υόρκης. Στα προγράμματα μεταμόσχευσης της Νέας Υόρκης επιβάλλεται νομικά η παρακολούθηση των δωρητών ηπατικού μοσχεύματος ως μέρος της διασφάλισης της ποιότητας και της ασφάλειας του ασθενούς. Αναλύθηκε η αναφερόμενη από τον δωρητή QOL εντός 1 έτους από τη δωρεά καθώς και τα μακροπρόθεσμα δεδομένα κατά τη διάρκεια μιας 10ετούς περιόδου. Οι αυτοαναφερόμενες έρευνες περιέλαβαν τους ακόλουθους τομείς: εργασία, οικονομικά, ασφάλεια υγείας/ζωής, δραστηριότητες της καθημερινής ζωής, σωματική/ψυχική υγεία, εμπειρία, σχέσεις και απόψεις του δωρητή. Υπήρξαν 220 δωρητές στη Νέα Υόρκη (2004-2013) που συμμετείχαν στην έρευνα κατά τη διάρκεια μιας δεκαετούς περιόδου, με πολλούς δωρητές να συμμετέχουν στην έρευνα σε αρκετά χρονικά σημεία. Συνολικά, μακροπρόθεσμα οι δωρητές ηπατικούς μοσχεύματος παρέμειναν το ίδιο άνετοι σε σχέση με τη δωρεά ηπατικού μοσχεύματος όσο ήταν και κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους μετά τη δωρεά (95%). Η πλειονότητα των δωρητών ανέφεραν ότι αισθάνονταν τόσο καλά όσο και πριν τη δωρεά (72%). Στον ένα χρόνο μετά τη δωρεά, 60% των ατόμων ανέφεραν ιατρικά προβλήματα, και 30% ανέφεραν συναισθηματικά ζητήματα. Ωστόσο, η πλειονότητα ανέφεραν ότι πρόθυμα θα δώριζαν ξανά. Συμπερασματικά, οι δωρητές

ηπατικού μοσχεύματος, παραμένουν ικανοποιημένοι για την απόφασή τους για δωρεά, στο πέρασμα του χρόνου. Μία μειονότητα των δωρητών αναφέρουν μακροπρόθεσμα ιατρικά και συναισθηματικά ζητήματα. Τα συμπεράσματα παρέχουν πληροφορίες για εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που θα βελτιώσουν την ενημερωμένη επιλογή εκείνων που σκέφτονται τη δωρεά.

Σχόλιο άρθρου

Η αποφαση εν ζωή δωρεάς ηπατικού μοσχεύματος αποτελεί μια σπουδαία πράξη προσφοράς προς το άτομο του οικογενειακού ή φιλικού περιβάλλοντος που το έχει ανάγκη. Αποτελεί επίσης μια γεναία απόφαση, αν λάβει κανείς υπόψιν την όχι αμελητέα θνησιμότητα (1/250-1/500) και νοσηρότητα της δωρεάς. Σημαντικότερες άμεσες ιατρικές επιπλοκές της δωρεάς για τον δότη είναι οι επιπλοκές των χοληφόρων (20%), οι λοιμώξεις (20-30%) και η ανάγκη νέας επέμβασης (5-10%)¹. Ενώ υπάρχουν δεδομένα για τις άμεσες επιπλοκές της δωρεάς, απουσιάζουν επαρκή στοιχεία για τις μακροπρόθεσμες συνέπειες της δωρεάς στους δότες.

Η μελέτη των Rudow et al. επιχειρεί να ρίξει φως στις μακροπρόθεσμες σωματικές/κοινωνικές και συναισθηματικές επιπτώσεις της δωρεάς ηπατικού μοσχεύματος στους δωρητές. Η μελέτη αναδεικνύει σε μια μικρή μειοψηφία δωρητών (6-12%) συναισθηματικές μεταβολές 2-6 έτη μετά τη μεταμόσχευση, ενώ ένα 8% των ασθενών ανέφεραν σημαντική οικονομική επιβάρυνση μετά την επέμβαση. Επίσης, ένα μεγαλύτερο ποσοστό δωρητών (28%) ανέφεραν άλγος στη χειρουργική τομή που επιδρούσε στην ποιότητα ζωής τους, ενώ 21% των ασθενών δεν επέστρεψαν στην προ της δωρεάς κατάσταση εργασίας.

Ωστόσο και παρά τις μακροπρόθεσμες αυτές σωματικές, συναισθηματικές και κοινωνικές επιπτώσεις, η συντριπτική πλειονότητα των δωρητών συνέχιζε, στο πέρασμα του χρόνου, να χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό ικανοποίησης για την πράξη τους και από ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά προθυμίας επανάληψης αυτής, αν αυτό ήταν εφικτό (>90%, 5 έτη μετά τη μεταμόσχευση). Αποτελούν επομένως οι δωρητές ένα προτυπο «ιατρικών ηρώων», το οποίο θα πρέπει να αναδεικνύεται, να υποστηρίζεται και να επιβραβεύεται τόσο στο στενό οικογενειακό/φιλικό όσο και

στο κοινωνικό επίπεδο, όσα χρόνια και αν περάσουν από την πράξη αυτή προσφοράς.

Link άρθρου: <https://aasldpubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/lt.25402>

Σχετική βιβλιογραφία

1. Ghobrial RM, Freise CE, Trotter JF, et al. Donor morbidity after living donation for liver transplantation. *Gastroenterology*. 2008;135(2):468-476.

Αστέριος Ι. Σαΐτης

Παθολόγος

Υποψήφιος Διδάκτωρ

Παθολογική Κλινική & Ομώνυμο Ερευνητικό Εργαστήριο

Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Λάρισας